

OPIS DOBREJ PRAKTYKI

1. Dane dotyczące podmiotu ubiegającego się o wpis

nazwa inicjatywy	Centrum Asystentury Społecznej
nazwa podmiotu	Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki
dokładny adres	ul. S. Sempołowskiej 13
gmina	Bielsko-Biała
powiat	Bielsko-Biała
województwo	Śląskie
telefon	33 496 52 19
adres strony internetowej	www.asystent-on.pl
faks	33 496 52 19
adres e-mail	marketing@teatrgrodzki.pl

2. Charakter podmiotu

Obywatele zorganizowani (zaznacz):

- w radach i komitetach utworzonych przez władze publiczne
- w radach i komitetach zorganizowanych z inicjatywy mieszkańców
- zebraniach wiejskich i sołectwach
- w organizacjach pozarządowych
- nieformalnych grupach obywatelskich
- indywidualne osoby

3. Rodzaj(e) podjętych działań na rzecz realizacji potrzeb społeczności lokalnej (zaznacz):

- realizacja zadań publicznych na zlecenie władz lokalnych
- działalność charytatywna i opiekuńcza
- działalność edukacyjna i wychowawcza
- działalność wspierająca rozwój społeczności lokalnej
- działalność na rzecz podniesienia warunków życia
- działalność na rzecz zachowania i rozwoju lokalnych wartości kultury i tradycji

4. Przedmiot działalności

Centrum Asystentury Społecznej (CAS) to podmiot świadczący usługi asystenckie na rzecz osób z niepełnosprawnością. CAS jest prowadzony przez Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki w ramach projektu „Centrum Asystentury Społecznej – model wsparcia zadań OPS/PCPR w aktywizacji społecznej i zawodowej ON”. 20 Asystentów Osób Niepełnosprawnych (AON) zatrudnionych w CAS kompensuje braki wynikające z niepełnosprawności 48 klientów objętych wsparciem. Asystenci pomagają m.in. w pokonaniu barier wynikających z niepełnosprawności, a ich usługi mają na celu aktywizację społeczno-zawodową i edukacyjną ON.

5. Opis działań

Przyczyny i cele

Głównym założeniem, na którym opiera się idea powołania Centrum Asystentury Społecznej a tym samym uruchomienie usług asystenckich, jest **koncepcja niezależnego życia**. Zakłada ona wspomaganie osób niepełnosprawnych (ON) w takim stopniu i zakresie, by osoby te uzyskiwały możliwie najwyższą kontrolę nad stylem własnego życia. Procesem, który ma sprzyjać niezależności życiowej ON, jest wyrównywanie szans.

Niepełnosprawność w wymiarze funkcjonalnym stanowi we współczesnym świecie punkt wyjścia dla definiowania zakresu niezbędnego wsparcia. Następuje odejście od modelu medycznego, postrzegającego niepełnosprawność jako problem związany z jednostką, na rzecz modelu społecznego, w którym niepełnosprawność nie jest postrzegana jako stan organizmu sam w sobie, lecz jako efekt interakcji tego stanu ze środowiskiem (dodajmy na ogół o ograniczonej dostępności).

W społecznym modelu niepełnosprawności problem stanowią bariery na jakie napotyka jednostka w dążeniu do realizacji własnych celów życiowych, dokonywaniu samodzielnych wyborów i suwerennego zarządzania swoim życiem. Społeczny model niepełnosprawności wiąże się z możliwością pełnego korzystania na równych zasadach z praw i wolności będących udziałem wszystkich.

Koncepcja społecznego modelu niepełnosprawności zakłada, że „niepełnosprawność sama w sobie nie stanowi przyczyny wykluczenia społecznego. Jest za to odpowiedzialna nieumiejętność reszty społeczeństwa w zapewnieniu odpowiedniego wsparcia dla osób niepełnosprawnych prowadzącego do integracji społecznej”.¹ Takie podejście każe rozpatrywać pomoc i wsparcie kierowane do ON w kontekście realizacji praw człowieka, za którą odpowiedzialne jest całe społeczeństwo, a nie jak dotychczas w kategorii działań pozostających w wyłącznej kompetencji wyspecjalizowanych służb, czy też działań o charakterze charytatywnym, których biernym podmiotem jest ON.

---

¹ S. Beyer, M. Kilsby, Supported Employment Textbook, 2005, skrypt niepubl. za R. Dziurla w “Zatrudnienie wspomagane. Materiały konferencyjne”, BON, 2011.

Potwierdzeniem takiego nowego podejścia jest Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku i ratyfikowana przez Polskę 25 września 2012². Dokument ten jest pierwszym w bieżącym stuleciu dokumentem Narodów Zjednoczonych dotyczącym praw człowieka i odnoszącym się w całości do ON. Do takich osób Konwencja zalicza osoby mające długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami”.³

Konwencja uznając niezbywalne prawo ON do korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności nakazuje Państwom-Stronom podejmować wysiłki w celu „zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na równych zasadach, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjnych i komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych”. Podejmowane działania powinny dotyczyć zarówno dostępu do budynków, (w tym szkół, mieszkań, instytucji zapewniających opiekę medyczną i miejsc pracy), dróg i transportu, jak też do informacji, komunikacji i innych usług, w tym usług elektronicznych i służb ratowniczych, między innymi poprzez zapewnienie „różnych form pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób włączając w to przewodników, lektorów i profesjonalnych tłumaczy języka migowego”.

Konwencja potwierdza między innymi „prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do niezależnego życia, wraz z prawem dokonywania wyborów, na równi z innymi osobami oraz zobowiązuje Państwa-Strony do podejmowania odpowiednich środków w celu ułatwienia pełnego korzystania przez ON z tego prawa oraz ich pełnego włączenia i udziału w społeczeństwie, w tym poprzez zapewnienie dostępu do (...) szerokiego zakresu usług wspierających świadczonych w domu lub w placówkach zapewniających zakwaterowanie oraz do innych usług wspierających, świadczonych w społeczności lokalnej, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia i włączenia w społeczność oraz zapobiegającej izolacji i segregacji społecznej”.⁴

Podkreślając prawo do samodzielnego życia ON, na zasadach takich samych, jakie odnoszą się do innych osób, poszanowania ich godności i suwerenności, Konwencja potwierdza powszechność i niepodzielność wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz potrzebę zagwarantowania ON pełnego z nich korzystania, bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Konwencja nakazuje Państwom - Stronom podejmowanie wszelkich działań, które są niezbędne dla ich urzeczywistnienia. **Jednym z takich działań jest zapewnienie - o ile to niezbędne - pomocy ze strony innych osób. Pomoc ta może być realizowana poprzez usługi asystenckie, których zakres i rodzaj uzależniony jest od potrzeb ON, wynikających z jej niepełnosprawności oraz sytuacji życiowej.**

² Data złożenia aktu ratyfikacyjnego Sekretarzowi Generalnemu ONZ.

³ Art.1 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

⁴ Art. 19 Konwencji (...).

Inicjator działań

Liderem przedsięwzięcia jest BSA Teatr Grodzki. Projekt jednak nie mógłby być realizowany bez partnerów: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, Fundacja Imago z Wrocławia oraz Firma Limes Piotr Bartkowiak z Leszna. Wsparcie w rekrutacji ON udzieliło nam również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej

Przebieg i organizacja działań

Centrum Asystentury Społecznej (CAS) jest związana z kompleksowym wsparciem ON w odniesieniu do otoczenia społecznego, zawodowego i edukacyjnego, w którym funkcjonują. Istotnym celem działań AON jest indywidualne wsparcie w procesie usamodzielnienia ON, z uwzględnieniem jej specyficznych potrzeb i możliwości. Opracowane procedury realizacji usług będą charakteryzować się kompleksowością działań. Poza główną istotą działalności – współpracą z ON, nastąpi wtórne oddziaływanie na jej otoczenie (rodzina, inne osoby bliskie) oraz kooperacja z instytucjami świadczącymi instytucjonalną pomoc dla ON (m.in. OPS, publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe).

Etapy działań:

A. Dyspozytorzy. Najważniejszym ogniwem „pierwszego kontaktu” z potencjalnym klientem jest Dyspozytor. Obszary kompetencji 2 Dyspozytorów, analizowane podczas procesu rekrutacji:

- umiejętności komunikacji z ON,
- umiejętności z zakresu administracji i prowadzenia bieżącej korespondencji,
- umiejętności obsługi urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych (np. Skype, komunikatory informatyczne),
- dyspozycyjność i punktualność,
- umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresogennych i twórczego rozwiązywania problemów.

Zadania Dyspozytora: kontakt z ON (i otoczeniem ON), udzielanie informacji, przyjmowanie zamówień na usługi asystentów, nawiązywanie współpracy z instytucjami zewnętrznymi w celu poprawy sytuacji klienta (np. kontakt z pracownikami socjalnymi z OPS); układanie grafika pracy asystentów, przekazywanie zleceń, kontakt z asystentami i udzielanie doraźnego wsparcia w sytuacjach trudnych, kontrola jakości świadczonych usług, rozliczanie zleceń, organizowanie spotkań z psychologiem (superwizje) i szkoleń podnoszących umiejętności pracowników, rozwiązywanie konfliktów; obsługa administracyjna biur CAS, prowadzenie dokumentacji programu, sporządzanie raportów, współdziałanie w procesie rekrutacji AON.

B. Rekrutacja 40 ON. Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań w zdecydowanej większości przypadków potrzebę szerokiego zakresu wsparcia przez asystenta zgłaszają przede wszystkim osoby z:

- dysfunkcją narządu ruchu (w tym paraplegia, tetraplegia, hemiplegia, dziecięce porażenie mózgowe, stwardnienie rozsiane, dystrofia mięśniowa, przebyta przepuklina oponowo – rdzeniowa),
- dysfunkcją narządu wzroku,
- zaburzeniami psychicznymi,
- dysfunkcjami o podłożu neurologicznym,
- dysfunkcją narządu słuchu i mowy,
- pozostałe dysfunkcje w tym niepełnosprawność intelektualna.

Podczas rekrutacji brano pod uwagę wszystkie stopnie niepełnosprawności.

C. Rekrutacja 20 asystentów zakładała 4-stopniowy schemat, by jej wielopoziomowość pozwoliła na dokładną analizę kompetencji przyszłych AON. Składała się z:

1. Analizy dokumentów aplikacyjnych, selekcja wstępna.
2. Rozmowy rekrutacyjne przed panelem eksperckim.
3. Udział zakwalifikowanych kandydatów w wizytach studyjnych w instytucjach, prowadzących regularne zajęcia z ON (m.in. WTZ, ZAZ), w trakcie których kandydaci będą mogli skonfrontować swoje wyobrażenia nt. osobistej komunikacji z ON, współpracy z klientem z różnymi rodzajami niepełnosprawności itp. (aspekt samooceny predyspozycji).
4. Indywidualnych rozmów diagnostycznych z psychologiem.

Katalog usług podstawowych jakie świadczą AON:

- pomoc w dojazdach w różne miejsca,
- pomoc w komunikacji z otoczeniem,
- pomoc w korzystaniu z dóbr kultury, rekreacji, sportu,
- pomoc w zakupach,
- pomoc w załatwieniu spraw bieżących wynikających z potrzeby i sytuacji,
- pomoc w pisaniu pism, czytaniu, tłumaczeniu,
- pomoc w czynnościach związanych z poszukiwaniem zatrudnienia oraz adaptacja do nowej sytuacji zawodowej ON,
- wspólne spędzanie czasu wolnego mające na celu rozwój aktywizacji społecznej, zainteresowań, organizacji czasu wolnego,
- współpraca z organizacjami działającymi na rzecz ON,
- wspomaganie „techniczne” w edukacji.

Centrum Asystentury Społecznej jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00 – 15.00.

Szczegółowy opis funkcjonowania modelu CAS znajduje się na: www.asystent-on.pl (załącznik nr 1) link docelowy: <http://asystent-on.pl/jest-strategia-i-wstepna-wersja-produktu/>

Uczestnicy

Wsparcie asystentów otrzymują osoby z niepełnosprawnością głównie z Bielska-Białej i powiatu bielskiego, a także z powiatu mikołowskiego w województwie śląskim. Odbiorcami wsparcia bezpośredniego są ON lecz z obecności asystentów korzystają również pośrednio rodziny ON.

6. Ocena efektów wdrożenia projektu dla zaangażowania mieszkańców w realizację zadań publicznych

CAS działa od listopada 2013 r. Pod koniec każdego miesiąca podsumowujemy działania. Po pierwszym miesiącu rezultaty były następujące: zrealizowane 1087 godz. asystentury, 340 spotkań (załącznik nr 2).

Prowadzimy wewnętrzne badania poziomu zadowolenia klientów za pośrednictwem ankiety telefonicznej (załącznik nr 3). Klienci zgłaszają wysoki poziom zadowolenia i znaczny wpływ obecności asystenta na funkcjonowanie samych klientów, jak i ich rodzin i najbliższego otoczenia. Część z osób podjęła zatrudnienie, może realizować swoje pasje. Nieocenionym atutem jest szerszy kontakt ON z otoczeniem, w którym żyje, wyjście na zakupy, spacer, załatwienie sprawy w urzędzie czy wyjście do lekarza. Czynności pozornie rutynowe, o niewielkim znaczeniu, z perspektywy ON, stają się dużym krokiem milowym w kierunku samodzielności.

Organizatorzy CAS starają się informować jak najliczniejszą grupę o realizacji działań CAS, zorganizowaliśmy inauguracyjną konferencję w Sejmie RP pod Patronatem Sekretarza Stanu, Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych Pana Jarosława Dudy oraz Posła na Sejm RP Marka Plury (załącznik nr 4), zamieszczamy artykuły (załącznik nr 5), bierzemy udział w konferencjach (załącznik nr 6). Pojawiliśmy się w biuletynie POKL województwa śląskiego jako dobre praktyki (załącznik nr 7). Istotnym elementem działań jest pakiet rekomendacji zmian w obowiązujących aktach prawnych, których wdrożenie pozwoli na uruchomienie usług asystenckich jako stałego modelu wsparcia ON w naszym kraju. (załącznik nr 8)

7. Oszacowanie nakładów poniesionych na organizację i realizację projektu

Prowadzenie Centrum Asystentury Społecznej to: zatrudnianie asystentów – średnio 40 h/miesiąc; obsługa biura: 2 dyspozytorów (średnio 80 h/mc), dyrektor CAS (średnio 40 h/mc. ; pomieszczenie – siedziba CAS – 12 m kw. Średni miesięczny koszt to ok. 25 tys zł przy realizacji 1200 h asystentury na miesiąc. Na dzień dzisiejszy źródła finansowania to Unia Europejska w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Usługi asystenckie będą świadczone do końca 2014 roku w ramach niniejszego finansowania. Oprócz bieżącego świadczenia usług pracujemy nad możliwością finansowania zadań z innych źródeł (m.in. Norweski Mechanizm Finansowy). Brana pod uwagę jest możliwość realizacji zadania przez JST lub montażu łączonym NGO-JST. Szczegółowy opis znajduje się w załączniku nr 1 (dostęp na stronie internetowej www.asystent-on.pl)

8. Czy napotkali Państwo trudności, z którymi należało się zmierzyć, aby zrealizować projekt?

Podstawowy problem, jaki napotkaliśmy podczas realizacji to ramy wytycznych unijnych narzucające kto może być odbiorcą usług asystenckich a kto nie. Dotyczy to wieku, miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy czy dochodów. Bardzo często stawaliśmy przed dylematem ponieważ osoby, które potrzebują asystenta, nie mogą z niego skorzystać ze względu na fakt zatrudnienia. Informacja ze strony osób niepełnosprawnych również bywała jednoznaczna: jeśli będę mieć asystenta – mogę pracować, jeśli nie – nie będę mógł/mogła podjąć zatrudnienia. Dlatego staramy się szukać takich rozwiązań, które odpowiedzą na realne potrzeby niepełnosprawnych klientów. Widzimy ogromną potrzebę włączenia np. dzieci, młodzieży i osób pracujących do grona korzystających z AON.

9. Zalecenia dla innych podmiotów zainteresowanych wdrożeniem projektu

Zalecenie i wskazówki ze szczegółowym opisem znajdziecie Państwo w załączniku nr 1 a konkretnie na naszej stronie internetowej: <http://asystent-on.pl/jest-strategia-i-wstepna-wersja-produktu/>

Zapraszamy do kontaktu z nami i zgłaszania uwag, pytań. Prowadzimy cały czas konsultacje społeczne nt. opracowanego modelu Centrum Asystentury Społecznej.